

ราชการอ้างอิง

ภาษาไทย

กীরติ บุญเจือ. แก่นปรัชญายุคกลาง. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

จ่านง อติวัฒน์สิทธิ์ และเพ็ญศรี กาญจนโนมัย. พุทธศาสนาเข้ากันได้หรือไม่กับความทันสมัย การศึกษาทางสังคมและจริยศาสตร์ในส่วนที่เกี่ยวกับทัศนคติของเยาวชนไทย. ราชการการวิจัยคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522.

จ่านง อติวัฒน์สิทธิ์. ความทันสมัย : ลักษณะปัญหาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์. ปีที่ 10 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2523) : 33-41.

จำเนียร ช่างโชติ, จิตร วสุวานิช, จันทมาศ ชื่นบุญ. จิตวิทยาการรับรู้และการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2515.

จินตวดี พุ่มศิริ. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร ความเชื่อทางศาสนา และความทันสมัยของชาวไทยมุสลิมในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

ดลมนรรัตน์ บากา. การศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบความเชื่อทางศาสนาและผลกระทบที่มีต่อ ลักษณะสังคม เศรษฐกิจ และแนวการดำเนินชีวิตของชาวไทยมุสลิมในชนบท. วิทยานิพนธ์สาขาศาสนาเปรียบเทียบ บัณฑิตมหาวิทยาลัย ,2523.

เทียนฉาย กิรพันธ์ และ คณะ. รายงานการวิจัย เล่ม 1 สภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม วิชาการ กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

บุญเลื่อน หมั่นทรัพย์. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 กับการพัฒนาคนจากมุมมองของคริสตชน. วารสารแสงธรรมปริทัศน์ (ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม). นครปฐม : วิทยาลัยแสงธรรม, 2539.

บุษบา สุธีธร. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับความทันสมัยของผู้นำท้องถิ่น.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

พัชนี เขยจรรยา เมตตา วิวัฒนานุกูล และ ถิรพันธ์ อนวัชศิริวงศ์. แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์.
พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง, 2538.

พัชนี เขยจรรยา. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความเป็นเมือง การเปิดรับข่าวสารและความทันสมัย
ของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

พัทธา สายชู. ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกของสังคม หนังสือชุดมหาวิทยาลัยสำหรับชาวบ้าน อันดับ 3.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิฆเนศ, 2516.

พีระ จิระโสภณ. ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน ในเอกสารคำสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร
หน่วยที่ 11. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช, 2529.

พีน ดอกบัว. ศาสนานเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2539.

มณฑาวดี พูลเกิด. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชน ความเชื่อทางศาสนา และ ความ
ทันสมัยของนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

วิทยา สุวีรัตน์. หลักธรรมของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยแสงธรรม,
2538.

ศิริชัย ศิริกาละ. สื่อสารมวลชนเพื่อการพัฒนาในเขตชนบท : ศึกษาเฉพาะอำเภอคลองนางหลวง
และอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2525.

สมเกียรติ เรืองอนันต์เลิศ. การเปิดรับธรรมะในยุคโลกาภิวัตน์ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ
สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

สรศร์วี คชาชีวะ. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารและความทันสมัยของประชาชนในเขตท้องที่บางชั้น มีนบุรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

สุวพงษ์ ไสชนะเสถียร. การสื่อสารกับสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

เสรี พงศ์พิศ. ศาสนาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.

แสง จันทร์งาม. พุทธศาสนากับสังคมไทย สังคมศาสตร์ปริทัศน์ 3. มปป.

แสงธรรม, วิทยาลัย. อัครสังฆมณฑลกรุงเทพ. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยแสงธรรม, 2540.

อนุমানราชธน เสฐียรโกเศศ, พระยา. ศาสนาเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, 2531.

อมรา พงศาพิชญ์. การพัฒนาทรัพยากรคนและสถาบันในเขตชลบุรี. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.

ภาษาอังกฤษ

Clifford, Geertz. Religion as a Cultural System; The Interpretation of Cultures. New York: Basic Book, Inc., 1970.

Collin Cobuild. English Language Dictionary. London ; William Collins Son, 1998, 118, 510.

Geoffrey Chapman. Catechism of the Catholic Church. Great Britain; Bath press, 1994.

Inkeles, Alex and Smith Norton David. Becoming Modern ; Individual change in Six Developing Countries ed. Cambridge, Massachusetts ; Harvard University Press, 1976.

James Hastings. Encyclopedia of Religion and Ethics. Vol.II, New York., T and T Clark, 1974,
459.

Kahl, Joseph. A. The measurement of Modernism. Austin and London. The University of
Texas Press, 1968.

Kinsley, Davis. Human Society. New York ; The Macmillan Company,1949.

Moor E. Wilbert. Social Change. New Delhi: Prencetice Hall of India, 1965.

Rogers, M. Everette and Svering Lynne. Communication. New York: Holt Rinehart and
Winston, Inc., 1969.

The Catholic University of America; New Catholic Encyclopedia Vol. I, V. New York;
Catholic Books Publishing Co., 1989, 201.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร ความทันสมัย และความเชื่อ ความศรัทธา และการปฏิบัติศาสนกิจของชาวคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ ชาย
 หญิง
2. อายุ
3. นับถือศาสนา นิกาย
4. สถานภาพการสมรส
☐ โสด	☐ หม้าย
☐ แต่งงาน	☐ หย่า
☐ แยกกันอยู่	☐ อยู่กันเฉยๆ
5. การศึกษา
☐ ไม่ได้เข้าโรงเรียน	☐ ปวช., ปวส., อนุปริญญา
☐ ประถมศึกษา	☐ ปริญญาตรี
☐ มัธยมศึกษา	☐ ปริญญาโท
☐ มัธยมศึกษาปลาย	☐ สูงกว่าปริญญาโท, อื่น ๆ
โปรดระบุ
6. อาชีพ
☐ รับราชการ	☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
☐ นักธุรกิจ	☐ ค้าขาย, เจ้าของธุรกิจ
หรือเจ้าของกิจการ
7. รายได้โดยเฉลี่ยของท่านต่อเดือนโดยไม่หักค่าใช้จ่าย ประมาณ
8. ท่านมีตำแหน่งในสังคมหรือไม่
☐ กรรมการวัด	☐ เป็นสมาชิก สโมสร ชมรม
มูลนิธิอื่น ๆ
☐ สภากาชาด	☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

ภูมิหลังทางครอบครัว	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
9. บิดาของท่านนับถือศาสนาคาทอลิก
10. มารดาของท่านนับถือศาสนาคาทอลิก
11. ท่านได้รับความรู้ทางศาสนาคริสต์จากบิดามารดา
12. ท่านได้รับความรู้ทางศาสนาคริสต์จากโรงเรียนคาทอลิก
13. ท่านได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบิดามารดาให้เรียน และ รับศีลศักดิ์สิทธิ์ตามขั้นตอนในพระศาสนจักร
14. ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดในการชักชวนท่านไปโบสถ์ คือ บิดา, มารดา
15. มีคนในครอบครัวของท่านบวชเป็นสงฆ์ หรือซิสเตอร์

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการสื่อสาร

2.1 การเปิดรับข่าวสารทางศาสนา

- ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารทางศาสนาจากสื่อมวลชนคาทอลิกบ่อยแค่ไหน
 - ทุกวัน หรือสัปดาห์ละ 6-7 ครั้ง
 - เกือบทุกวัน หรือสัปดาห์ละ 3-5 ครั้ง
 - สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง
 - นาน ๆ ครั้ง
 - ไม่เคยได้รับข่าวสารทางศาสนาเลย เพราะ
- ท่านเคยฟังรายการเกี่ยวกับศาสนาคริสต์ คาทอลิก หรือรายการทางวิทยุที่ผู้จัดรายการพูดถึง
ข่าวสารทางศาสนาบ้างหรือไม่
 - เคย (โปรดระบุเนื้อหาข่าวสาร)
 - ไม่เคย (เพราะ)
- ท่านเคยดูรายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับศาสนาคาทอลิก หรือรายการโทรทัศน์ที่มีข่าวสารเกี่ยว
กับศาสนา หรือเกี่ยวข้องกับผู้นำทางศาสนาบ้างหรือไม่
 - เคย (โปรดระบุเนื้อหาที่ท่านได้รับชม)
 - ไม่เคย (เพราะ)
- ท่านเคยพบคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ งบบทความเกี่ยวกับศาสนาคริสต์คาทอลิกบ้างหรือไม่
 - เคย (โปรดระบุเนื้อหาคร่าว ๆ)
 - ไม่เคย (เพราะ)
- ท่านเคยเป็นสมาชิกหนังสือ วารสาร บทความ ทางศาสนาคริสต์คาทอลิก หรือไม่
 - เคย โปรดระบุชื่อหนังสือ
 - ไม่เคย (เพราะ)

6. ท่านติดตามข่าวสาร ความเคลื่อนไหวทางศาสนาจากแหล่งใดดังต่อไปนี้บ้าง

☐ หนังสืออุคตมสาร	☐ แผ่นพับใบปลิวแจกหน้าโบสถ์
☐ วารสารแสงธรรมปริทัศน์	☐ ไปสเตอร์ที่ติดบริเวณบอร์ดหน้าโบสถ์
☐ จดหมายข่าว, จดหมายเวียน	☐ จากการประกาศของบาทหลวงในโบสถ์
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

7. จากสื่อสิ่งพิมพ์คาทอลิก ท่านได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องใดดังต่อไปนี้บ่อยแค่ไหน

รายการ	อ่านทุกวัน	3-5 ครั้ง : สัปดาห์	1-2 ครั้ง : สัปดาห์	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยอ่านเลย
บทความเกี่ยวกับคำสอนของพระเยซูคริสต์					
บทความเกี่ยวกับพระคัมภีร์ไบเบิล					
บทความหรือบทวิจารณ์เกี่ยวกับพระศาสนจักร					
บทความหรือบทวิจารณ์เกี่ยวกับพระสงฆ์					
บทความหรือบทวิจารณ์เกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา					
ข่าวสารทั่วไปเกี่ยวกับชาวคาทอลิก					
อื่น ๆ (ระบุ)					

8. ท่านเคยพบสื่อใดบ้าง ที่จัดทำโดยสื่อมวลชนคาทอลิก (ตอบได้มากกว่าหนึ่ง)

☐ หนังสือพิมพ์	☐ ปฏิทินคริสตัง
☐ นิตยสาร	☐ รูปภาพแม่พระ พระเยซู และนักบุญทั้งหลาย
☐ แผ่นพับ	☐ หมาย
☐ ใบปลิว	☐ เทปคาสเซ็ทเพลงสรรเสริญพระเจ้า
☐ ไปสเตอร์	☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

* ประโยชน์ที่ท่านได้รับจากสื่อข้างต้น โปรดระบุ

2.2 การสื่อสารระหว่างบุคคล

1. ท่านพูดคุยเรื่องความรู้อันต่าง ๆ กับบุคคลใดมากที่สุด

☐ เพื่อนบ้าน	☐ คุณติ พี่น้อง
☐ พ่อ แม่	☐ สามเณร หรือ ภรรยา
☐ บาทหลวง, สังฆานุกร	☐ กรรมการวัด, สภาอภิบาล
☐ ชิสเตอร์, มาสเตอร์, บราเตอร์	☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

2. ท่านพูดคุยกับคนในครอบครัวเกี่ยวกับเรื่องทางศาสนาบ่อยแค่ไหนใน 3 เดือนที่ผ่านมา

- คุยกันเกือบทุกวัน (สัปดาห์ละ 5-7 ครั้ง)
- คุยกันบ่อยๆ (สัปดาห์ละ 3-5 ครั้ง)
- คุยกันพอสมควร (สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง)
- ไม่ค่อยคุยกัน (สัปดาห์ละ 1 ครั้ง)
- ไม่คุย

3. ท่านคุยกับผู้นำศาสนา (บาทหลวง, สังฆานุกร, มาสเตอร์, ชิสเตอร์, บราเดอร์) บ่อยแค่ไหนในรอบ 3 เดือน

- คุยกันบ่อยๆ (ตั้งแต่ 10 ครั้งขึ้นไป)
- คุยกันพอสมควร (ตั้งแต่ 6 ครั้งขึ้นไป)
- คุยกันบ้าง (ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป)
- ไม่ค่อยได้คุยกัน (มากกว่า 1 ครั้ง)
- ไม่เคยคุย

4. ท่านพูดคุยกับ กรรมการวัด สภากาภิบาล หรือผู้ปฏิบัติงานให้กับวัดบ่อยแค่ไหนในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา

- คุยกันบ่อยๆ (ตั้งแต่ 10 ครั้งขึ้นไป)
- คุยกันพอสมควร (ตั้งแต่ 6 ครั้งขึ้นไป)
- คุยกันบ้าง (ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป)
- ไม่ค่อยได้คุยกัน (มากกว่า 1 ครั้ง)
- ไม่เคยคุย

5. ท่านพูดคุยเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาในด้านความเชื่อ กับผู้ใดมากที่สุด

- บิดา, มารดา,ญาติพี่น้อง
- เพื่อนบ้าน
- สามเณร
- บาทหลวง สังฆานุกร ชิสเตอร์ บราเดอร์ เณร
- กรรมการวัด สภากาภิบาล
- อื่นๆ ระบุ

6. ท่านคิดว่าท่านเชื่อข่าวสารทางศาสนาที่ท่านได้รับจากบุคคลใด หรือจากแหล่งใดมากที่สุด

โปรดระบุจัดลำดับ 1, 2 และ 3

☐ โทรทัศน์	☐ เพื่อนฝูง
☐ วิทยู	☐ บิดา มารดา, ญาติพี่น้อง
☐ หนังสือพิมพ์	☐ สามเณร
☐ นิตยสาร	☐ นักบวชชาย - หญิง

7. ท่านคิดว่า ข่าวสารทางศาสนา และความรู้ทางศาสนาที่เชื่อถือได้มาจากแหล่งใดมากที่สุด

โปรดระบุจัดลำดับ 1, 2 และ 3

☐ บาทหลวง	☐ ชิสเตอร์
☐ การเรียนคำสอน	☐ คัมภีร์ไบเบิล
☐ บราเดอร์	☐ สังฆานุกร

2.3 การติดต่อกับสังคมภายนอก

1. ท่านเคยเดินทางไปประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดทางศาสนาหรือไม่

เคย ระบุประเทศ
ระบุจำนวนครั้งในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา

ไม่เคยเดินทางไปต่างประเทศ

1. ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา ท่านเคยเดินทางไปสถานที่สำคัญทางศาสนาในต่างจังหวัดบ้างหรือไม่

ไป โปรดระบุสถานที่และจำนวนครั้งที่ไป

ไม่เคยเดินทางในรอบ 3 เดือน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงคำตอบที่ท่านเลือก (การเดินทางเกิดขึ้นในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา)

การติดต่อกับสังคมภายนอก	มากกว่า 2 ครั้ง	1 ครั้ง	ไม่เคย
3. ท่านเคยเดินทางไปร่วมพิธีมิสซาในต่างจังหวัด
4. ท่านเคยมีโอกาสดูพิธีกรรมทางศาสนาในต่างประเทศ
5. ท่านมักเดินทางไปร่วมพิธีฉลองวัดตามโบสถ์ต่างๆ ไม่ว่าใกล้หรือไกลเมื่อท่านมีโอกาสดังกล่าว
6. ท่านมักเดินทางไปร่วมพิธีบูชาพระสงฆ์ที่สามพราน
7. ท่านเคยเดินทางไปแสวงบุญตามเมืองศักดิ์สิทธิ์ เช่น เมืองจอร์แดน, เมืองเยรูซาเล็ม, กรุงโรม
8. ท่านเดินทางไปจังหวัดมุกดาหารเพื่อร่วมงานฉลองบูรพาภิรมย์ 7
9. อื่นๆโปรดระบุ

ตอนที่ 3 ความทันสมัยในระดับบุคคล

1. ท่านคิดว่าท่านเป็นคนทันสมัยหรือไม่ มากน้อยเพียงไร

มาก	น้อย	ปานกลาง	ไม่เป็น
เหตุผล	เหตุผล	เหตุผล	เหตุผล
1.	1.	1.	1.
2.	2.	2.	2.
3.	3.	3.	3.
4.	4.	4.	4.

2. ท่านคิดว่าหลักศาสนาคริสต์คาทอลิก มีส่วนสนับสนุน หรือขัดขวางความทันสมัยหรือไม่ อย่างไร

☐ สนับสนุน	☐ ขัดขวาง	☐ ไม่เกี่ยวข้อง
1.	1.	1.
2.	2.	2.
3.	3.	3.
4.	4.	4.

3. ท่านคิดว่าการศึกษาที่ประเทศไทยจะเจริญรุ่งเรืองหรือไม่ ขึ้นอยู่กับสิ่งใดเป็นสำคัญ

- มีคณะรัฐบาลมาจากการเลือกตั้ง
- นโยบายและแผนงานที่ดีของรัฐบาล
- ขึ้นอยู่กับศาสนาประจำชาติ
- ขึ้นอยู่กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คุ้มครองประเทศไทยอยู่
- ขึ้นอยู่กับความสามารถของพระสงฆ์

4. ท่านคิดอยากจะทำร่วมกับปัญหาสำคัญ ๆ ของประเทศ เช่น ปัญหาทางการเมืองบ้างหรือไม่

- คิดเมื่ออยู่ในวงสนทนา
- คิดบ้างไม่คิดบ้างตามกระแสสื่อมวลชน
- คิดบ้างเพราะเป็นส่วนหนึ่งของระบบประชาธิปไตย
- คิดไปที่ทำนองนั้น
- ไม่เคยคิด

5. ถ้าท่านเป็นหัวหน้าแล้วลูกน้องคนหนึ่งทำงานนอกเหนือไปจากที่ท่านสั่ง แล้วทำให้เกิดความเสียหายเป็นครั้งแรกท่านจะทำอย่างไร

- ทำเฉย เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้นเพื่อให้โอกาสเขาแก้ตัวใหม่
- ทำใจ คนเราก็มีโอกาสพลาดกันได้
- เรียกมาตักเตือนมิให้คนอื่นได้ยิน
- แอบตัดเงินเดือนโดยมิให้เขารู้ตัว
- กล่าวถึงความผิดของเขาให้คนอื่น ๆ รู้ เพื่อมิให้เป็นตัวอย่าง

6. ในความคิดของท่าน ข้อใดเป็นสิ่งสำคัญในการประสบความสำเร็จในชีวิต

- มีครอบครัวเก่าแก่ที่รู้จักผู้คน มีสายสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น
- มีครอบครัวที่มีอำนาจ ทรงอิทธิพล มีลูกน้องผู้ภักดี และผู้คนที่ไปเกรงกลัว
- มีครอบครัวที่มีทรัพย์สินสมบัติมหาศาล
- มีความรู้สูง ความสามารถเฉพาะตัว นิยมการทำงานหนัก และรู้จักการใช้เงิน
- เป็นคนออกออม มัธยัสถ์

7. ท่านติดตามข่าวสารโดยวิธีการใด กรุณาเลือกคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านเพียงข้อเดียว

- ชมภาพยนตร์ที่เข้าฉายใหม่ทุกเรื่อง
- หาความรู้ใหม่ๆ ให้ตนเองไม่ว่าง ไม่เหงา
- ดูละครทางโทรทัศน์เป็นประจำ
- ชอบเปิดโทรทัศน์เสมอ เมื่อมีเวลาร่างถึงแม้จะไม่ดู แต่คอยฟังเสียงเหมือนมีเพื่อน
- ติดตามข่าวสารทางหนังสือ หรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เป็นประจำ เพราะมีความน่าเชื่อถือสูง

8. ท่านคิดว่ามีความสามารถในการสื่อความหมายกับชาวต่างประเทศในระดับใด

- สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องสำคัญ เช่น การเมือง วิชาการ ศิลปะ
- สนทนาได้เฉพาะเรื่องที่อยู่ในความสนใจ หรือเรื่องที่เคยศึกษามาบ้างแล้ว
- พูดคุยได้เฉพาะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
- ตามเพื่อนเอาตัวรอด
- บอกทิศทางได้ บอกสถานที่ตั้งได้

9. ถ้าท่านมีครอบครัว ท่านคิดว่าในการอยู่ร่วมกันของสามีภรรยาจะมีลักษณะใด

- ภรรยาดูแลการเงิน และตัดสินใจเรื่องการใช้จ่ายเงินในบ้าน
- สามีทำหน้าที่หาเงินจนเจือครอบครัวเป็นหลัก และคอยตัดสินใจในเรื่องการไปเที่ยว
- สามีภรรยาช่วยกันหาเงินบำรุงครอบครัว และรับผิดชอบค่าใช้จ่ายคนละครึ่ง
- หากรายได้ของสามี หรือภรรยามากกว่า ควรนำมาเป็นเงินเก็บสำรองยามฉุกเฉิน
- สามีในฐานะเป็นสุภาพบุรุษ และเป็นเพศพ่อผู้แข็งแรงควรนำเงินรายได้ทั้งหมดให้ภรรยาดูแล

10. ท่านคิดอย่างไรกับความคิดว่า “ผู้หญิง ควรเป็นผู้บริหารระดับสูงได้”

- เห็นด้วย
- เห็นด้วย แต่เป็นได้ก็ไม่ใช่ผู้ชาย
- ไม่เห็นด้วยเพราะผู้หญิงมีข้อจำกัดมากกว่า เช่น มีอารมณ์ไม่คงที่
- ไม่เห็นด้วยเพราะผู้หญิงควรเก่งเฉพาะเรื่องของผู้หญิง เช่น งานบ้าน
- ไม่ออกความคิดเห็น

11. สำหรับตัวท่าน เมื่อท่านมีนัด ท่านมักไปที่นัดหมาย

- ก่อนเวลา 10 นาที เพื่อดูสถานที่ให้แน่ใจ
- ไปดูสถานที่ล่วงหน้า 1 วัน
- เวลานั้นพอดี
- หลังเวลานัด 15 นาที เพื่อจะได้ไม่ต้องรอ
- ตามสบายเวลาไหนก็ได้ คนรู้จักกันไม่โกรธกันอยู่แล้ว

12. มีคำกล่าวที่ว่า “คนที่เกิดในครอบครัวยากจน จะไม่มีชีวิตที่ดีขึ้น แม้จะมีความพยายามเท่าไร และจะเพียรทำงานหนักปานใดก็ตาม” ท่านคิดว่า

- คน ๆ นั้นอาจจะประสบความสำเร็จได้ หากพยายามให้มากขึ้นอีก และหาความรู้เพิ่มเติม และรู้จักออมให้มาก ๆ
- คน ๆ นั้นอาจมีชีวิตที่ดีขึ้นหากโชคช่วย และโอกาสอำนวย
- คน ๆ นั้นต้องหาทางหาความรู้จักคนที่มีเงิน และฐานะทางสังคมสูง
- คนที่เกิดในครอบครัวยากจนก็ยังคงเป็นชนชั้นล่างของสังคม
- เกิดมาจนแล้วต้องเจียม

13. ลักษณะใดที่งานเป็นที่สุด ที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน

- มีความรู้ในงานนั้นเป็นอย่างดี มีประสบการณ์ในการทำงานมานาน
- มีความชำนาญเฉพาะด้านในการทำงานนั้น ๆ
- มีเพื่อนฝูงเยอะ
- นายถูกใจและชอบเรียกใช้
- มีวิสัยทัศน์ อุปการณ ่เครื่องใช้ที่ทันสมัย

14. เมื่อท่านพบคนแปลกหน้าเป็นครั้งแรก สิ่งที่ท่านควรทำคือ

- เชื่อใจเขาไว้ก่อน เพราะมนุษย์ทุกคนเป็นสัตว์ประเสริฐ และมีความสามารถมีสมองคิด
- ไว้ใจเขาก่อน เพื่อสร้างความลับที่หลัง
- อย่าเชื่อใจใครง่าย ๆ เพราะสังคมในปัจจุบันมีแต่การแก่งแย่งชิงดีคนในสังคมมีแต่ผู้ร้ายมากกว่าผู้ดี
- อย่าเชื่อใจใครง่าย ๆ เพราะสภาพเศรษฐกิจยุค IMF ทำให้คนทำทุกวิถีทางเพื่อความอยู่รอดของตัวเอง
- เดินหนี ถ้าจำเป็นต้องพูดก็พูดเท่าที่จำเป็นจริง ๆ อย่าคุยกับใครง่าย ๆ

15. ท่านคิดว่าเด็กสมัยนี้มีความจำเป็นต้องสนใจ และมีความเชี่ยวชาญในการใช้คอมพิวเตอร์มากน้อยเพียงใด

- จำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อจะได้หาเกมสใหม่ ๆ มาเล่นได้ตลอด
- จำเป็นเพื่อความก้าวหน้าตามอย่างตะวันตก
- จำเป็นสำหรับการศึกษาที่สูงขึ้น เพื่อการหาข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วในการทำงาน
- ไม่ค่อยจำเป็น เพราะหากเป็นผู้บริหารก็ทำหน้าที่สั่งการเพียงอย่างเดียว
- ไม่ค่อยจำเป็น เพราะสามารถจ้างคนอื่นให้ทำแทนได้

16. ถ้าท่านต้องเลือกระหว่างงานที่ตนเองชอบ กับงานที่พ่อแม่อยากให้ท่านทำ ท่านจะเลือกแบบใด

- เลือกงานที่ตนเองชอบ และมีความถนัด
- เลือกงานตามแพทย์หรืออาชีพที่มีแนวโน้มที่จะได้รับความนิยม
- เลือกตามที่พ่อแม่ชอบ
- เลือกตามเพื่อน
- เลือกงานสบาย

17. ท่านคิดว่าใครจะเป็นผู้ให้ข่าวสารทั่วไป เกี่ยวกับเรื่องรอบตัวเราได้ดีที่สุด

- ญาติ พี่น้อง
- คนรู้จัก
- บาทหลวง
- พนักงานบริษัท ห้างร้านที่มีความรู้เฉพาะงานที่ทำ
- สื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ

18. สมมุติว่าท่านได้รับมรดกเป็นเงินสด 5-6 ล้านบาท ท่านจะอย่างไรกับเงินจำนวนนี้

- ฝากธนาคาร
- ปล่อยเงินให้กู้เก็บดอกเบี้ยแพง ๆ
- เก็บเงินสดตู้แล้วฝังไว้
- ยุค IMF ต้องเก็บเงินสำรองไว้ที่บ้านเท่านั้น
- ฝากธนาคารส่วนหนึ่ง สำรองไว้ยามฉุกเฉินหรือเจ็บป่วย

19. ท่านเห็นด้วยกับข้อใด

- เราไม่ควรคิดหรือกังวลกับสิ่งที่จะต้องทำในวันข้างหน้า ขอเพียงทำแต่สิ่งที่มาถึงไปวัน ๆ ให้ดีที่สุดก็พอ
- ทำงานตามหน้าที่ให้ดีที่สุด ไม่ควรกังวลเรื่องอนาคตเพราะทำให้ไม่มีสมาธิ
- ไม่ควรวางแผนอนาคตไว้ล่วงหน้า เพราะเมื่อทำตามแผนไม่ได้จะทำให้รู้สึกผิด
- การวางแผนอนาคตหากทำไม่ดีทำให้เดินทางผิดได้
- การวางแผนชีวิตสำหรับอนาคตเป็นสิ่งจำเป็น

20. ท่านคิดว่ามนุษย์จะเป็นคนดีได้โดยไม่นับถือศาสนาได้หรือไม่

- คนเกิดในตระกูลดียอมเป็นตระกูลดี
- คนดีสังเกตได้จากการทำบุญทำทาน
- ศาสนาทุกศาสนามีส่วนสำคัญในการอบรมขัดเกลาจิตใจให้สงบสุข
- ศาสนาล้าหลังและถ่วงความเจริญ
- ศาสนาทำให้คนงมงาย

21. หากท่านเผชิญกับสถานการณ์ดังต่อไปนี้ท่านจะอย่างไร

ท่านและสามีหรือภรรยาทำงานในบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ซึ่งปิดตัวลงตามสภาพการณ์เศรษฐกิจฟองสบู่ ทำให้ขาดรายได้ทันทีต่อเนื่อง 3 เดือน บ้านกำลังจะถูกยึด และลูก 2 คนกำลังจะต้องออกจากโรงเรียน

- หันหน้าเข้าวัดทำบุญให้จิตใจสบาย เผื่อว่ามีงานอะไรทำในวัด
- ต้องหาเครื่องบูชาสักคี่ลพิธีมาเก็บไว้ในบ้านเพื่อความอุ่นใจ
- อยู่เฉย ๆ ไม่ทำอะไรที่ที่สุด อิงทำอึ้งเจ็บตัว
- หาทงคำขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้มีรายได้บ้างสำหรับค่าอาหาร
- หางานอื่นทำตามความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่มีอยู่แต่ไม่เลือกงาน

22. หากท่านมีเจ้านายที่มีความรู้ความสามารถในการทำงานยากที่จะหาตัวจับได้ รักพวกพ้องและลูกน้องรวมทั้ง

มีทัศนคติที่ดีต่อองค์กรอยากเห็นองค์กรประสบความสำเร็จ แต่เจ้านายท่านชอบมีความสัมพันธ์ดีกับผู้สวกับเด็กนักเรียนอายุประมาณ 16-17 ปี ทั้ง ๆ ที่มีภรรยาแล้ว ซึ่งนำความเสื่อมเสียมาให้กับภาพลักษณ์ของตัวเอง และบริษัทท่านจะ

- รู้สึกเฉย ๆ เพราะเป็นเรื่องส่วนตัว
- ถ้าเจ้านายทำตัวให้เป็นที่เคารพน่าเชื่อถือจริงจัง ๆ แล้วควรสามารถจัดการได้ทั้งเรื่องการทำงานและชีวิตส่วนตัว
- นายคนนี้ควรบวชสักกระยะหนึ่ง
- ปัญหาเรื่องผู้สวอาจเกิดได้ตลอดเวลาในชีวิต
- ทำใจให้สงบเพราะเป็นเรื่องธรรมดา

ตอนที่ 4 ความเชื่อในหลักศาสนาคริสต์ โรมันคาทอลิก

ท่านคิดว่าท่านมีความเชื่อในเรื่องใดต่อไปนี้ กรุณาทำเครื่องหมาย . ✓ ให้ตรงกับคำตอบที่ท่านเลือก

หลักศาสนา	เชื่อมากที่สุด	เชื่อมาก	เชื่อปานกลาง	เชื่อน้อย	ไม่เชื่อ
1. ท่านเชื่อหรือไม่ว่า พระตรีเอกภาพคือ พระผู้เป็นเจ้า ประกอบด้วย 3 พระบุคคล คือ พระบิดา พระบุตร และพระจิต					
2. พระเยซูทรงบังเกิดจากหญิงพรหมจารี เพื่อทรงไถ่บาปมนุษย์					
3. บัญญัติ 10 ประการคือ กฎระเบียบของศาสนจักร					
4. การรับศีลกำลัง แสดงว่าผู้รับก้าวสู่ความเป็นผู้ใหญ่ และมีความเข้มแข็งทางจิตวิญญาณ					
5. ท่านเชื่อหรือไม่ว่า ความรักที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคือ ความรักที่เรามีต่อพระเจ้าต่อเพื่อนมนุษย์ และความรักที่พระมีต่อเรา					
6. ท่านเชื่อหรือไม่ว่า พระเจ้าทรงสร้างโลก และสร้างมนุษย์และสรรพสิ่ง					

หลักศาสนา	เชื่อมากที่สุด	เชื่อมาก	เชื่อปานกลาง	เชื่อน้อย	ไม่เชื่อ
7. ท่านเชื่อหรือไม่ว่า พระจิตทรงสถิตย์อยู่กับเราทำให้เราศักดิ์สิทธิ์และบริสุทธิ์					
8. ความเป็นไปของมวลมนุษย์ และทุกสิ่งในโลกเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดโดยพระเจ้า					
9. โสฬสพระเยซูได้บัพท่าน					
10. แม่พระทรงช่วยอ้อนวอนพระบิดาตามคำวิงวอนของเรา					
11. การรับศีลมหาสนิท เป็นการรับศีลครั้งแรกในชีวิตเฉพาะเด็กที่เรียนศาสนา					
12. การรับศีลล้างบาปเพื่อชำระบาป หรือเพื่อการรับเข้าเป็นคริสตศาสนิกชนใหม่					
13. พระเจ้าคือสิ่งสูงสุดกว่าสิ่งใด เป็นสิ่งที่เราต้องเกรงกลัว ต้องหวังพึ่งพา					
14. พระเจ้าทรงมีอยู่เป็นหนึ่งเดียว แต่คนเราไม่สามารถรู้ได้ด้วยผัสสะหรือประสาททั้งห้าของเรา					
15. พระเจ้าอยู่เหนือโลกอยู่พ้นภาษาของมนุษย์จะบรรยายได้ ต้องอาศัยภาษาเปรียบเทียบบนพื้นฐานของสติปัญญา มนุษย์ และพระคัมภีร์					
16. หลักความเชื่อของชาวคริสต์มีพื้นฐานคือ เชื่อ วาฟใจ และรักในพระเจ้า					
17. การรับศีลทำให้ผู้รับศีลเป็นคนศักดิ์สิทธิ์					

ตอนที่ 5 ความศรัทธาของคริสตชน กฎาใส่เครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับคะแนนที่ท่านให้

ศรัทธามากที่สุด - ให้คะแนน - 4 คะแนน
 ศรัทธามาก - ให้คะแนน - 3 คะแนน
 ศรัทธา - ให้คะแนน - 2 คะแนน
 เฉย ๆ - ให้คะแนน - 1 คะแนน
 ไม่ศรัทธา - ให้คะแนน - 0 คะแนน

ความศรัทธาของชาวคริสต์	คะแนน				
	0	1	2	3	4
1. ท่านชอบทำบุญโดยการบริจาคเงินใส่ถุงทาน และตู้บริจาคในโบสถ์					
2. บาทหลวงควรมีเวลาว่างสำหรับงานอดิเรก เพื่อเสริมรายได้เป็นส่วนตัวบ้าง					
3. ท่านมักยกมือไหว้ผู้ถือเป็นประจำ					
4. ท่านทำเครื่องหมายสำคัญมหากาณเช่นทุก ๆ ครั้งที่ท่านพบเห็นไม้กางเขน พระรูปนักบุญทั้งหลาย และแม่พระ					
5. บาทหลวงที่มีอุปนิสัย สงบเสถียร เคารพหลักการและเก็บตัว					
6. การเดินทางไปนมัสการบุญราศี					
7. ทุกครั้งที่สวดภาวนาควรอ้อนวอนผ่านแม่พระ					
8. ชาวคาทอลิกเดินทางไปนครวาติกันสักหนึ่งครั้ง เพื่อความเป็นสิริมงคลในชีวิต					
9. รูปพระที่ท่านห้อยคอได้รับการเสกจากบาทหลวง จึงศักดิ์สิทธิ์					
10. เคารพนับถือ วิงวอน เลียนแบบ คือความศรัทธา ในสามทางที่คริสตชนแสดงต่อแม่พระ					
11. พ่อแม่ขุนหัวต้องสวดภาวนาให้ลูกขุนหัว เพื่อเป็นที่พึ่งฝ่ายวิญญูญาณ					
12. การสวดภาวนาก่อนและหลังรับประทานอาหารเพื่อขอให้พระคุ้มครองหากอาหารเป็นพิษ					
13. การมีชีวิตจิต คือ การมีความรักต่อพระเยซูสุดจิตใจ					
14. การดำเนินชีวิตยากเข็ญ ยอมรับความทุกข์ยากด้วยจิตใจขึ้นบานตามพระประสงค์ของพระเจ้า					
15. ท่านเห็นว่าควรตั้งใจฟัง และทำความเข้าใจพระวาสารเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน					

ความศรัทธาของชาวคริสต์	คะแนน				
	0	1	2	3	4
16. ชีวิตคริสตชนควรรับผิดชอบต่อสังคมเป็นประจำแต่ไม่จำเป็นต้องรับทุกอาทิตย์					
17. เมื่อท่านสวดภาวนาท่านใช้สายประคำทุกครั้ง					
18. ท่านอดอาหารและ งดทานเนื้อสัตว์ในเทศกาลมหาพรต					
19. ท่านเชื่อว่าการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนคาทอลิกเพื่อ - ความรู้ในเชิงศาสนา - ความรู้ในเชิงวิชาการ					
20. บุตรที่เกิดจากการสมรสของชาวคาทอลิก เป็นบุตรของพระเจ้าที่ประทานมาให้แต่ต้องเป็นการสมรสที่ถูกต้องตามกฎหมาย					
21. การแต่งงานในโบสถ์คาทอลิก เป็นพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ ทำให้คู่สมรสมีพันธภาพยั่งยืนไม่ได้					
22. ซิงธวยดอกไม้ เครื่องสักการบูชา และท่อนมากเท่าใดยิ่งได้บุญมากเท่านั้น					
23. การแต่งตัวสวย ด้วยเสื้อผ้ามีราคา ทำให้เกิดความรู้สึกภูมิใจในภาพลักษณ์และมีความมั่นใจในการไปโบสถ์อีกทั้งเป็นการแสดงถึงความเลื่อมใสศรัทธาในศาสนา					
24. ผู้ขอมิสซาค่าเงินจำนวนมาก ทำให้ศาสนจักรเจริญรุ่งเรือง					
25. ชาวคาทอลิกที่ไปโบสถ์ทุกวันอาทิตย์ คือผู้ที่มีความศรัทธาสูง					
26. "ชีวิตจิต" ท่านสามารถสัมผัสได้โดยการนั่งสมาธิกับผู้นำเช่น พระภิกษุในพุทธศาสนา					

ตอนที่ ๕ การปฏิบัติศาสนกิจของชาวคาทอลิก
กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับคำตอบที่ท่านเลือก (ยกเว้นข้อ 20, 21)

1. โดยปกติท่านไปโบสถ์

- ทุกอาทิตย์
 เกือบทุกอาทิตย์
 ไปบ้าง, ไม่ไปบ้าง
 ไม่ไปเลยในรอบ 6 เดือน

2. การไปโบสถ์วันอาทิตย์ของชาวคาทอลิกโดยทั่วไปควรเป็นอย่างไร

- ทุกอาทิตย์ และวันสำคัญทางศาสนา
 เมื่อมีเวลาร่วม และมีโอกาส
 เมื่อมีเรื่องทุกข์ใจ ไม่สบายใจ

การปฏิบัติศาสนกิจในรอบปี	ทุกปี	เกือบทุกปี	ไม่ปฏิบัติเลย
3. การไปโบสถ์ในเทศกาลปีสกา			
4. การไปโบสถ์ในวันคริสต์มาส			
5. การไปร่วมพิธีฉลองวัด			
6. การไปโบสถ์ในวันฉลองพระเยซูเจ้าเสด็จขึ้นสวรรค์			
7. การไปโบสถ์ในวันฉลองแม่พระเสด็จขึ้นสวรรค์			
8. การไปโบสถ์ในวันฉลองพระจิตเจ้าเสด็จลงมา			
9. การไปร่วมในพิธีบวชพระสงฆ์			
10. การไปร่วมพิธีแห่ (พระเยซู, พระแม่มาเรีย, คีอมาทาสนิท)			
11. การเดินรูป 14 ภาค			
12. การนุ่งบาปหนัก หรือ การนุ่งบาปในเทศกาลมหาพรต			
13. การเข้าเยี่ยมผู้ป่วย การทำงานให้คนยากจนหรือสนับสนุน NGO			
การปฏิบัติศาสนกิจในสัปดาห์	ทุกสัปดาห์	เกือบทุกสัปดาห์	ไม่ปฏิบัติเลย
14. การนุ่งบาปเบา			
15. การรับศีลมหาสนิท			
การปฏิบัติศาสนกิจประจำวัน	ทุกวัน	เกือบทุกวัน	ไม่ปฏิบัติเลย
16. การสวดภาวนาเช้า - ค่ำ			
17. การสวดภาวนาก่อน - หลังอาหาร			
18. การอ่านพระคัมภีร์ไบเบิล			
19. การสวดภาวนาร่วมกันภายในครอบครัว			

20. การเตรียมตัวของท่านในเทศกาลมหาพรต

1.
2.
3.
4.

21. อาทิตยโบสถ์, พุธหีบศักดิ์สิทธิ์, ศุกร์ศักดิ์สิทธิ์, อาทิตยปีสกาเป็นวันสำคัญทางศาสนา ท่านปฏิบัติศาสนกิจอะไรบ้าง

1.
2.
3.
4.

ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ข.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เทวศาสตร์ ตามความหมายของศัพท์ และตามความเข้าใจโดยทั่วไป หมายถึง ศาสตร์ที่เกี่ยวกับพระเจ้า เมื่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระเจ้าซึ่งเรียกว่า ปรีชาญาณ (Wisdom) พัฒนาขึ้นมาเป็นศาสตร์อย่างมีระบบในยุคกลางของโรมัน โทมัส อควีนาส และนักปราชญ์ในยุคนั้น ถือว่าเทวศาสตร์ คือวิชาที่ว่าด้วย “พระเจ้าในฐานะที่เป็นพระเจ้า” (God in his Godhead) แต่เมื่อทมิได้เป็นการศึกษาวิเคราะห์พระเจ้าในลักษณะที่เป็นสารัตถะนามธรรมทงอภิปรัชญา แต่เป็นการศึกษาสิ่งทีพระเจ้าทรงเปิดเผยให้ทราบในคัมภีร์ไบเบิล และโดยการเทศน์สอนของพระศาสนจักรตาม ประเพณีก่อนหน้านั้น อีกนัยหนึ่งถือกันว่า เทวศาสตร์หมายถึง “วิชาทีดีความ ศึกษา และจัดระเบียบ ความจริงต่าง ๆ ของศาสนาคริสต์ ซึ่งพระเจ้าได้ทรงเปิดเผย และโดยอาศัยการเปิดเผยนี้เป็นหลัก เกณฑ์” หรือ “วิชาที่ว่าด้วย พระเจ้าและทุกสิ่งทุกอย่างทีเกี่ยวกับพระเจ้า โดยอาศัยหลักเกณฑ์การเปิดเผยของพระเจ้า และเหตุผลของมนุษย์”

สังคายนาวาติกันครั้งที่สอง (1962 - 1965) มิได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับเทวศาสตร์ แต่ได้ให้แนวทาง วิธีการ และจุดหมายไว้ให้เห็นชัดว่าเป็นความเข้าใจทีเปิดกว้าง พระศาสนจักรได้พยายามแสดงออกซึ่งสารของพระคริสต์โดยอาศัยแนวคิด และภาษาของชนชาติต่าง ๆ อาศัยความรอบรู้ของนักปราชญ์ในการประยุกต์พระวรสารตามความเหมาะสม ตามความสามารถของทุกคน และตามทีผู้ทรงภูมิปัญญาเห็นว่าจำเป็น เพื่อทีจะได้เข้าใจและยอมรับสัจธรรมทีพระเจ้าทรงเปิดเผยนั้นอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น และสามารถนำเสนอด้วยวิธีการทีเหมาะสมยิ่งขึ้น

เทวศาสตร์ในปัจจุบัน หมายถึง “การไตร่ตรองทีมีแบบแผนและวิธีการ ทีชาวคริสต์กระทำเกี่ยวกับความเชื่อ และประสบการณ์ความเชื่อของตนเองในเวลา และสถานที่ทีตนเองอยู่” จะเห็นว่ามีแก่นสองประเด็นสำคัญคือ การไตร่ตรองความเชื่อ หรือข้อความเชื่อซึ่ง พระศาสนจักรสั่งสอน และประสบการณ์ความเชื่อของชาวคริสต์ ซึ่งเป็นผู้กระทำการไตร่ตรอง เทวศาสตร์จึงเป็นการคิดพิจารณาหลักความเชื่อ ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของผู้ทีเชื่อนั้นไม่ใช่การพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แ่งใดแง่หนึ่งของชีวิต แต่พิจารณาชีวิตทุก ๆ ด้าน ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ผู้ทีไม่มีประสบการณ์ทางด้านความเชื่อนี้ อาจศึกษาเทวศาสตร์ได้ แต่ศึกษาได้ในฐานะวิชาศาสตร์ทั่วไปเท่านั้น เข้าใจได้แต่เพียง ส่วนทีเกี่ยวกับการใช้เหตุผล และตามหลักวิชาการทั่วไปเท่านั้น “Theology is faith lived by a thinking mind and scientifically elaborated.”

ปรัชญาศาสนา ก่อนทีจะทราบความหมายของคำนี้ ต้องทราบความหมายของคำ ว่า ปรัชญา และความหมายของวิชาปรัชญาเสียก่อน วิชาปรัชญาในความหมายของ สุนทร ฃ รั้งยี เป็นวิชาทีว่าด้วยความคิด หรือ ทศนะเกี่ยวกับความจริงของนักปราชญ์แต่ละคน ในความหมายของ สุวรรณ สถาอนันท์ กล่าวว่ การศึกษาปรัชญาเป็นการศึกษาปัญหาพื้นฐาน ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความคิดอื่น ๆ ภายในระบบโนทัศน์หนึ่ง ๆ

ตามความหมายของปรัชญา มีผู้ให้แนวคิดคือ สุนทร ฤ รั้งยี ว่า ปรัชญาคือ การแสวงหาความจริงอันติมะเกี่ยวกับโลก (สากลจักรวาล) และมนุษย์ด้วยการใช้เหตุผล นิยามดังกล่าวได้รวมเอาเงื่อนไขต่าง ๆ ของปรัชญาเข้าไว้ด้วยกัน ดังแยกให้เห็นเป็นส่วน ๆ ได้ดังนี้

1. การแสวงหาความจริง หรือความจริงอันติมะ (The Ultimate reality)
2. เกี่ยวกับสากลจักรวาล และมนุษย์
3. ด้วยการใช้เหตุผลในที่นี้หมายถึง ทั้งการอ้างเหตุผล (Argument) และการคาดคิด (Speculation)

ตามความเห็นของ วิทย์ วิศทเวทย์ คือ

1. ปรัชญามีลักษณะวิพากษ์ (Critical)
2. ปัญหาปรัชญาเป็นปัญหาพื้นฐานนั่นคือ เป็นปัญหาที่ครอบคลุม และมีผลกระทบต่อปัญหาอื่น ๆ
3. ปรัชญาแสวงหาโลกทัศน์

ตามความคิดของ วรยุทธ ศรีวรกุล นำเสนอปรัชญาในอีกแนวทางหนึ่ง ซึ่งเป็นปรัชญาในปัจจุบัน แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ

1. ปรัชญาในฐานะเป็นโลกทัศน์ (Philosophy as World View) นักปรัชญาที่เดินตามสายนี้เรียกได้ว่า เป็นนักปรัชญาเชิงปทัสฐาน (Normative Philosophers) นักปรัชญาเหล่านี้จะสร้างและนำเสนอแบบ (Model) แห่งการอธิบายโลกมนุษย์ได้แก่นักปรัชญาเชิงปทัสฐานคือ นักอภิปรัชญา นักจริยศาสตร์
2. ปรัชญาในฐานะเป็นวิชาการ (Philosophy as Methodology) นักปรัชญาที่เดินตามสายนี้เรียกว่า เป็นนักวิธีวิทยา (Methodologists) นักปรัชญาเหล่านี้แทนที่จะมุ่งสร้างระบบ (Systematization) หรือแสวงหาโมเดลแห่งการอธิบายเหมือนพวกแรก พวกเขากลับมุ่งแสวงหาวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ระบบต่าง ๆ คือนักวิธีวิทยา ได้แก่ นักญาณวิทยานั้นเอง
3. ปรัชญาในฐานะวิพากษ์ (Philosophy as Criticism) ปรัชญาในสองแบบแรกถือได้ว่าเป็นกิจกรรมประเภทแรก (First - Order Activity) เพราะนักปรัชญาสองกลุ่มนั้น ผลิตหรือสร้างสรรค์ผลงานของตนขึ้นมา ส่วนปรัชญาในแบบที่สามถือได้ว่าเป็นกิจกรรมประเภทสอง (Second - Order Activity) เพราะนักปรัชญาในกลุ่มนี้ไม่ได้ผลิตผลงานแรกเริ่มขึ้นมา แต่วิเคราะห์หรือตี

ความผลงานที่นักปรัชญา หรือนักคิดคนอื่น ๆ สร้างสรรค์ไว้แล้ว นักปรัชญาในกลุ่มที่สามนี้ อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

- 3.1 นักปรัชญาวิเคราะห์ (Analytic Philosophers) สนใจการตรวจสอบภาษา และตั้งปัญหาให้ชัดเจน แสวงหาความกระจ่างชัด จากการวิเคราะห์การใช้คำ
- 3.2 นักตีความหมาย (Hermeneutics) สนใจในเรื่องของความหมาย แสวงหาสาระ (Message) ที่ซ่อนอยู่ภายใต้ระบบสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่นการตีความประวัติศาสตร์

ปรัชญาศาสนา เป็นกิจกรรมการวิพากษ์กับการตีความ ซึ่งแยกอยู่ต่างหากจากเนื้อหาของศาสนา ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรศาสนา แต่เกี่ยวข้องกับศาสนา ปรัชญาศาสนา มุ่งที่จะวิเคราะห์หมโนทัศน์ ดังเช่น พระเจ้า ธรรมชาติ พรหมัน ความรอด การสัจการบูชา การสร้างบัญญัติ นิพพาน ชีวิตนิรันดร ฯลฯ และกำหนดถ้อยคำทางศาสนา โดยการเปรียบเทียบกับถ้อยคำในชีวิตประจำวัน การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ ศิลธรรม และการแสดงออกเชิงจินตนาการของศิลปะทั้งปวง

จอห์น ฮิค (John Hick : 1990) ได้พูดถึงหน้าที่หลักสองประการของนักปรัชญาศาสนา คือ

1. วิเคราะห์คำหรือหมโนทัศน์ต่าง ๆ เพื่อความกระจ่างชัดและความเข้าใจ
2. กำหนดความหมายของคำ เช่น คำที่มีปัญหา การผสมเทียม การสร้างเด็กในหลอดแก้ว

นักปรัชญาศาสนามีหน้าที่ศึกษามโนทัศน์เหล่านี้ โดยเปรียบเทียบกับมโนทัศน์ทางศาสนาที่ศาสนาเคยสั่งสอนไว้ และในความคิดเห็นของ วรยุทธ ศรีวรกุล นักปรัชญาศาสนายังมีหน้าที่ ปกป้อง แสวงหา และเรียกร่อง เมื่อมีการทำภายในศาสนาเกิดขึ้น

โทมัส ออควินัส เป็นผู้สืบทอดเจตนารมณ์ของ เซนต์ปอล ในการประยุกต์ปรัชญากรีก กับความเชื่อทางศาสนาคริสต์ โดยยึดเอาอริสโตเติลเป็นหลัก ได้นำเสนออย่างเป็นระบบว่า เหตุผลของมนุษย์ไม่ได้ขัดแย้งกับความเชื่อ เหตุผลเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่ความจริงสูงสุด เมื่อถึงจุดที่เหตุผลไม่สามารถไปถึงได้ ก็เป็นจุดเริ่มต้นของความเชื่อ ด้วยเหตุนี้ความเชื่อกับศาสตร์ต่าง ๆ จึงไม่มีสิ่งที่แย้งกัน มีแต่จะส่งเสริมซึ่งกันและกันเท่านั้น เหตุผลมีหน้าที่รับใช้ความเชื่อ หรืออีกนัยหนึ่ง ปรัชญาคือ “ผู้รับใช้” เทวศาสตร์

ประเด็นหลักของปรัชญา และเทวศาสตร์อยู่ที่การพยายามแสวงหากฎเกณฑ์แห่งเอกภาพ และการประสานกลมกลืนในโลกทัศน์ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อ และประเพณีที่สืบเนื่องมาจากคัมภีร์ไบเบิล และคำสอนของศาสนาจักร นับเป็นยุคที่การแสวงหามาถึงจุดสุดยอดแล้ว ในศตวรรษที่ 13

พระคริสต์ (Christ) ศัพท์กรีก Christos แปลมาจากศัพท์ฮีบรู Masiah แปลเป็นไทยว่าผู้ถูกเจิม ชาวฮิวดีอวกษัตริย์เป็นผู้ถูกเจิมจากพระเจ้า เมื่อบรรดาสาวกผู้รักพระเจ้าดีแล้วก็เรียกพระองค์ว่า “พระคริสต์” ในความหมายดังกล่าว ชาวกรีกเมื่อกลับใจมาเป็นคริสตังไม่สนใจที่จะเข้าใจคำว่าพระคริสต์แบบชาวฮิว แต่เข้าใจว่าเป็นชื่อเฉพาะ หมายถึงพระเยซูองค์เดียวกัน บางทีก็เรียกพระคริสต์เฉย ๆ บางทีก็เรียกครบทั้งสองชื่อ “พระเยซูคริสต์”

พระบิดาเจ้า (God the Father) ในพระธรรมเก่าชาวฮิวนับถือพระยาเวห์เป็นพระบิดาเช่นกัน มาลาคีย์ 2.10 “เราทุกคนมิได้มีบิดาเดียวกันดอกหรือ พระเจ้าองค์เดียวได้ทรงสร้างเรามิใช่หรือ แล้วทำไมเราจึงทรยศต่อกันและกัน” ในพระธรรมใหม่ พระเยซูคริสต์ทรงเรียกพระเจ้าเป็นพระบิดาของพระองค์ และทรงสอนเราให้เรียกพระองค์เป็นพระบิดาด้วย การเรียกพระเจ้าเป็นพระบิดาทำให้มีปัญหาทางเทววิทยาตามมา เป็นปัญหาการอธิบายพระเจ้า พระตรีเอกภาพนั่นเอง พอสรุปได้สั้น ๆ ว่า พระเจ้าทรงเป็นหนึ่งในพระธรรมชาติแต่ทรงเป็นสามในความเป็นพระบุคคล พระบิดาต่างจากพระบุตรและต่างจากพระจิต มิใช่ในแง่พระธรรมชาติ แต่ในแง่ความสัมพันธ์ของพระบุคคล

พระจิตเจ้า (Holy Spirit) พระบุคคลที่สามในพระตรีเอกภาพ มิได้ทรงบังเกิดจากพระบิดา และพระบุตร พระจิตคือ ความรัก เป็นสายสัมพันธ์ของพระบิดา และพระบุตร พระจิตเป็น “วิญญาณ” ของพระศาสนจักร อันเป็นกายทิพย์ของพระเยซู ซึ่งชาวโปรเตสแตนต์เรียกว่า “พระวิญญาณบริสุทธิ์” หมายถึงพระจิตเจ้า ชาวคริสต์เรียกว่า พระจิต อยู่ในใจของเราแต่ละคน เพื่อให้เราศักดิ์สิทธิ์ และบริสุทธิ์

พระเจ้า (God) มาจากภาษาอังกฤษว่า God คำว่าพระเจ้าตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2522 หมายถึง เทพผู้ยิ่งใหญ่ ท่านพุทธทาสภิกขุ นิยามคำว่าพระเจ้าว่า “สิ่งสูงสุดกว่าสิ่งใด เป็นสิ่งที่เราต้องกลัว ต้องหวังพึ่งพา ต้องเชื่อฟัง ต้องเคารพนับถือ” ศาสนาที่นับถือพระเจ้า เช่น คริสต์ อิสลาม ฮินดู ซิกข์ แต่ละศาสนาก็สอนเรื่องพระเจ้าต่างกันไปตามความเข้าใจของศาสดาแต่ละศาสนา สำหรับศาสนาคริสต์ สอนเรื่องพระเจ้าตามคัมภีร์ไบเบิล พระเจ้าทรงมีอยู่แต่คนเราไม่สามารถรู้ได้ด้วยผัสสะ หรือประสาททั้งห้าของเรา เพราะพระเจ้าอยู่เหนือโลก อยู่พ้นภาษาของมนุษย์จะบรรยายได้ ต้องอาศัยภาษาเปรียบเทียบ (Analogical Terms) บนพื้นฐานสติปัญญา และพระคัมภีร์

พระตรีเอกภาพ (Holy Trinity) สังคายนานิเซีย (ค.ศ. 325) อธิบายพระตรีเอกภาพว่า “มีพระเจ้าเดียวในสามบุคคล” (One God in Three Persons) พระเจ้าเป็นสัจจะหรือธรรมะที่มีอยู่ในรันดร์ เป็นจิตบริสุทธิ์ ดังนั้น จิตพระเจ้าตั้งแต่รันดร์จะต้องคิด และเข้าใจตัวพระองค์เอง พระเจ้าผู้คิด เข้าใจ (Thinker) เรียกว่าพระบิดา พระเจ้าผู้ถูกเข้าใจ (The Thought) เรียกว่าพระบุตร พระเจ้าทรงเพียบพร้อมด้วยความดีบริสุทธิ์ทุกประการ ย่อมมีปิติ เรียกว่า ความรัก (The Love) พระจิตจึงได้แก่ความรักที่เกิดจากความเข้าใจตัวเองของพระเจ้า ทั้งสามพระบุตรคือ พระบิดา พระบุตร พระจิต จึงเป็นกิจกรรมในแง่ต่าง ๆ ของพระองค์เดียว

พระแม่มารีย์ (Mother Mary) อาจมีความหมายได้ 3 อย่างคือ

1. “มารีอา” ในภาษาฮีบรู แปลว่า ดาวทะเล หรือดาวาสมูท
2. “มารีอา” ภาษาซีเรียน แปลว่า คุณนาย (Our Lady, Norte Dame, Ma Mia)
3. “มารีอา” ภาษาอียิปต์ แปลว่า ผู้ที่พระเจ้าทรงรัก โปรดปราน

“พระแม่” “พระมารดา” เป็นตำแหน่งที่ถูกกระนุไว้ในพระวรสาร โดยพระเยซูคริสต์ก่อนสิ้นพระชนม์ได้มอบให้พระนางเป็นพระแม่

แม่พระ กับ พระแม่ สังคายนานิเซีย (ค.ศ. 431) ประกาศว่า พระนางมารีย์ทรงเป็น “มารดาพระเจ้า” หมายความว่า พระเยซูเป็นบุตร บุตรของพระเจ้า พระแม่มารีย์เป็นมารดาพระเยซูจึงได้รับสมญานามว่า “พระมารดาพระเจ้า” โดยปริยาย

“พระนางพรหมจารี” บุคคลที่ถวายตัวต่อพระเจ้า ยินหยัดสัตย์ซื่อต่อพระองค์ และเป็นผู้รักษาความบริสุทธิ์ทางกายครบถ้วน การถวายตัวเป็นพรหมจารีทำให้พระนางมารีย์เป็นทั้งพรหมจารีและพระมารดา พระคุณพิเศษที่ได้รับจากพระเจ้าเหนือมนุษย์ใด ๆ คือ “การปฏิสนธินิรมล” และ “การถูกยกขึ้นสวรรค์ทั้งกายและวิญญาณ” พระสันตะปาปา Theodore I และ Sergius I ในช่วงศตวรรษที่ 7 เริ่มต้นการฉลองเกี่ยวกับแม่พระคือ

1. แม่พระถือศีลชำระ
2. แม่พระรับสาร
3. พระถูกยกขึ้นสวรรค์
4. แม่พระบังเกิด

ความศรัทธาต่อแม่พระเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยอัครธรรมทูตโดยมีการยกย่องพระนามในบทนิพนธ์ต่าง ๆ เช่น ในจดหมายของนักบุญเปาโลถึงชาวกาลาเทีย, มีโบสถ์ถวายแม่พระ

เช่น วิหาร St. Mary Major, โรม มีบทภาวนาสรรเสริญแม่พระ เช่น Ave Mari Stella, Salve Regina, บทสวด วันทามารีย์เริ่มมีในศตวรรษที่ 6

การที่ทรงเป็นพระมารดาของพระเยซูคริสต์ มารดาพระเจ้า และมารดาของชาวเรา ความศรัทธาต่อแม่พระแสดงออกได้ 3 ทางคือ

1. การเคารพนับถือพระนาง
2. การวิงวอนขอพระนาง
3. การเลียนแบบอย่างพระนาง

ความศรัทธาที่มีต่อแม่พระมิใช่การนมัสการซึ่งเราถวายการนมัสการแต่พระเจ้าเท่านั้น เราเคารพนับถือแม่พระเป็นพิเศษเหมือนนักบุญและเทวดาเท่านั้น รวมทั้งเหตุการณ์ แม่พระประจักษ์ (ปรากฏมาให้เห็น) เช่น ที่กัวดาลูป เม็กซิโก (ค.ศ. 1531) ที่เมืองลัวร์ส์ ฝรั่งเศส (11 ก.พ. 1858) เมืองลาซาแลต ฝรั่งเศส (19 ก.ย. 1846)

นักบุญ (Saint) เมื่อพระสันตะปาปาประกาศเป็นทางการว่า บุคคลผู้เคยถูกสถาปนาเป็นบุญราศีแล้ว ให้จาริกชื่อในหนังสือสารบบนักบุญ และให้เป็นที่เคารพนับถือด้วยความศรัทธาต่อนักบุญ ได้ในพระศาสนจักรสากล บรรดานักบุญซึ่งได้สละชีวิตเพื่อศาสนจักร ได้รับชีวิตนิรันดร์ในสวรรค์ และสามารถวิงวอนขอความช่วยเหลือจากพระเจ้าเพื่อเราได้ กล่าวคือ บุคคลยอมสละชีวิตของตนเองเพื่อยืนยันในความเชื่อที่มีต่อศาสนา เมื่อได้รับการสถาปนาจากกรุงโรมแล้ว ก็จะได้ชื่อว่าเป็นบุญราศี ต่อเมื่อการสืบค้นหาประวัติการดำเนินชีวิต และความเชื่อ ยืนยันแล้ว เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติพร้อม (ต้องมีการดำเนินเรื่องตามกระบวนการที่กฎหมายพระศาสนจักรกำหนด เพื่อพิสูจน์ว่าบุคคลนั้นได้ปฏิบัติคุณธรรมชั้นสูง) และต่อเมื่อบุญราศีขึ้นเสวยสุขในสวรรค์แล้ว จึงเป็นนักบุญ (ประชาชนติ นามสกุล, สัมภาษณ์, 16 กันยายน 2541)

คัมภีร์ไบเบิล (Bible) มาจากภาษากรีก Ta Biblia แปลว่า หนังสือบันทึกคำสอนของพระเจ้าแก่มนุษย์ แบ่งเป็น 2 ภาคคือ พันธสัญญาเดิม มี 45 เล่ม และ ภาคพันธสัญญาใหม่มี 27 เล่ม รวมทั้งสิ้น 72 เล่ม รวมเรียกว่า “พระวรสาร” พระวรสารทั้งสี่สำคัญที่สุด เพราะบันทึกคำสอนของพระเยซู ซึ่งประกอบด้วย

พันธสัญญาเดิม (Old Testament) เป็นหนังสือว่าด้วยกฎหมาย เรียกว่า “หนังสือของโมเสส” หรือ “หนังสือก่ากฎหมายของโมเสส” ชาวคริสตังเชื่อว่า “หนังสือห้าเล่ม” ในศตวรรษที่สอง ชาวคริสต์เรียกตามลำดับว่า

ปฐมกาล (Genesis) เล่าเรื่องการสร้างโลก และจุดเริ่มต้นของมนุษยชาติ

1. อพยพ (Exodus) เกี่ยวกับการออกจากประเทศอียิปต์ของชาวอิสราเอล
2. เลวีนิติ (Leviticus) เกี่ยวกับกฎหมายตระกูลเลวี ซึ่งเป็นตระกูลสงฆ์
3. กันดารวิถี (Numbers) เกี่ยวกับจำนวนประชากรอิสราเอล ซึ่งเร่รอนในที่เปลี่ยวตามตระกูลต่าง ๆ
4. เฉลยธรรมบัญญัติ (Deuteronomy) เป็นกฎหมายที่สอง ซึ่งโมเสสได้ให้ไว้ก่อนถึงแก่กรรม ซึ่งคือกฎหมายเดิมแต่ได้รับการอธิบายเพิ่มเติมในรายละเอียด

หนังสือประวัติศาสตร์ (Historical Books) เขียนขึ้นด้วยความพยายามที่จะฟื้นฟูอดีต เพื่อให้คนรุ่นหลังลิ้มเรื่องราวของบรรพบุรุษของตน เขียนขึ้นประมาณศตวรรษที่ 2 และที่ 3 ก่อนคริสตกาล รวบรวมความทรงจำที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อสอนลูกหลานให้รู้จักการต่อสู้ความทุกข์ทรมาน ชัยชนะในอดีต เพื่อเป็นการสืบทอดเจตนารมณ์ และเชื่อมั่นในพระเจ้ายิ่งขึ้น เพราะแนวคิดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ (Concept of History) ของอิสราเอล ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นเทวศาสตร์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ (Theology of History)

หนังสือปรีชาญาณ (Wisdom Books) ได้แก่หนังสือห้าเล่ม คือ โยบ สุภาษิต ปัญญาจารย์ บุตรสิรา และ ปรีชาญาณ เพิ่มเติมอีกเล่มหนึ่งคือ เพลงซาโลมอน หรือหนังสือเพลงสดุดี

หนังสือประกาศก ประกอบด้วยประกาศกองค์ใหญ่ คือ อิสยาห์ เยเรมีย์ เอเซเคียล และรวมหนังสือคร่ำครวญของเยเรมีย์เข้าไว้ด้วยกัน และรวมหนังสือของประกาศกองค์เล็กอื่น ๆ อีก 12 ท่าน (การจำแนกองค์ใหญ่ องค์เล็ก เป็นไปตามปริมาณและความสำคัญของเนื้อหาของข้อเขียนนั้น) หนังสือประกาศกมี 15 เล่ม เป็นเรื่องเกี่ยวกับปัจจุบัน และอนาคต สำหรับคนร่วมสมัย จะบอกสิ่งที่เกิดในอนาคตเพื่อเตือนให้ชาวอิสราเอลเตรียมพร้อมโดยการกลับใจ ศาสนันี้เป็นทั้งการอุปการะไม่เฉพาะกับชาวอิสราเอล แต่บางครั้งรวมถึงชนชาติใกล้เคียง หรือเกี่ยวข้องกับชาวอิสราเอลด้วย

คำสอนของประกาศกเน้นสามประเด็นหลัก สำหรับผู้ที่ศรัทธาในพระเจ้าดังนี้

1. ความเชื่อในพระเจ้าองค์เดียว หรือ เอกเทวนิยม (Monotheism)
2. ศีลธรรม

ประกาศก (Prophet) หมายถึงคนที่พูดแทนอีกคนหนึ่ง ในคัมภีร์ไบเบิล หมายถึง ผู้ที่พูดแทนพระเจ้า องค์ประกอบของประกาศกคือ 1. ถูกเลือกให้พูดในนามของพระเจ้า 2. พระเจ้าทรงเลือก 3. พระเจ้าทรงแสดงสิ่งที่จะต้องประกาศ

3. พระผู้ไถ่

สิ่งที่บันทึกนี้มาจากประสบการณ์ชีวิต และผลของการปฏิบัติของประกาศกเอง พันธสัญญาใหม่ (New Testament) ข้อเขียนในพระธรรมใหม่ แบ่งออกได้เป็น 5 ประการคือ 1. พระวรสาร 2. หนังสือกิจการอัครทูต 3. จดหมายเซนต์ปอล 4. จดหมายของสาวกองค์อื่น 5. วิวารณ์ (Apocalypsis)

1. พระวรสาร (The Gospels) หรือ “ข่าวดี” (Good News) เป็นหนังสือเกี่ยวกับชีวิต และคำสอนของพระเยซูมี 4 เล่ม ผู้ประพันธ์คือ เซนต์แมทธิว เซนต์มาร์ค เซนต์ลูกา เซนต์ยอห์น ในลักษณะการเล่าเหตุการณ์ และการเสนอคำสอนของพระเยซู
2. หนังสือกิจการอัครสาวก (The Acts of the Apostles) หรือเรียกว่า “หนังสือกำเนิด และพัฒนาการของศาสนาคริสต์” ประพันธ์โดยลูกา เล่าเหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ ในระยะต้น ๆ ต่อเนื่องจากพระวรสารที่ท่านได้เขียนไว้จากเหตุการณ์ที่ประสบเอง ในการทำงานกับเซนต์ปอล หรือข้อมูลจากแหล่งอื่นที่เชื่อถือได้
3. จดหมายของเซนต์ปอล ผู้ประพันธ์คือ เซนต์ปอล ซึ่งเกิดในกรีกเป็นชาวยิว และมีสัญชาติโรมัน จดหมายจึงมีแนวคิดปรัชญากรีกปะปนอยู่มาก และบางครั้งก็มีลักษณะของกรีก มีลักษณะการบรรยายความเชื่ออย่างลึกซึ้ง และตักเตือนตอกย้ำสิ่งที่ท่านได้สอนไว้ก่อนแล้ว จดหมายของเซนต์ปอลมี 13 ฉบับ
4. จดหมายของสาวกองค์อื่น ๆ มีลักษณะคล้ายจดหมายเวียน ตัวอย่างเช่น จดหมายเวียนของพระสันตะปาปาในยุคใหม่ ถึงชาวคริสต์ทั่วโลก ประกอบด้วยจดหมายของ เซนต์ยอห์น 3 ฉบับ เซนต์ปีเตอร์ 2 ฉบับ เซนต์ยากอบ และยูดาคนละฉบับ และถือว่าเป็นประเพณีว่าเป็นจดหมายสากล

จดหมายของเซนต์ยอห์น สรุปประสบการณ์ชีวิตทางศาสนาโดยการนำประเด็นที่อยู่ในพระวรสารออกมาเสนอคือเรื่อง พระเจ้าทรงเป็นแสงสว่าง ความรัก ความจริง ความชอบธรรม ท่านชี้ให้เห็นว่าบุตรพระเจ้า (ชาวคริสต์) ต้องดำเนินชีวิตด้วยคุณธรรมเหล่านี้อย่างสมบูรณ์

จดหมายของเซนต์ยากอบ จุดมุ่งหมายคือ เขียนถึงชาวยิวที่พลัดถิ่นไปในโรมัน จุดเด่นในจดหมายคือ ความรักต่อเพื่อนมนุษย์ ซึ่งไม่ใช่แค่หลักการแต่หมายถึง การปฏิบัติ การแบ่งปัน การช่วยเหลือคนยากจน และคำสอนเกี่ยวกับการควบคุมการประพฤติของตัวเอง การควบคุมความอยาก และตัณหาต่าง ๆ เช่นเดียวกับจดหมายของยูดา

จดหมายของเซนต์ปีเตอร์ เขียนเป็นภาษากรีก เนื้อหาเป็นการให้กำลังใจสำหรับผู้ที่ถูกเบียดเบียน ให้อึดในความเชื่อ เป็นการสรุปแนวคิดของเทวศาสตร์ ศูนย์กลางความคิดอยู่ที่การเอาอย่างพระเยซู

5. หนังสือวิวรณ์ (Apocalypse) แปลว่า “การเปิดเผยของพระเจ้า” เนื้อหาของหนังสือสะท้อนความเชื่อของพระศาสนจักรในยุคกำลังถูกเบียดเบียน และการมีชัยชนะเหนือศัตรูในตอนท้าย การสถาปนาอาณาจักรขึ้นใหม่ และการปรากฏมาอีกครั้งหนึ่งของพระเจ้า

พระคัมภีร์ไบเบิล โดยสรุปคือ พยานหลักฐานของความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์ ซึ่งได้ดำเนินมาในประวัติศาสตร์ ในรูปแบบของพันธสัญญา พันธสัญญาเดิมคือ ความสัมพันธ์เดิมระหว่างพระเจ้ากับอิสราเอล พันธสัญญาใหม่ เริ่มเมื่อพระเยซูทรงปรากฏมา ประกาศอาณาจักรพระเจ้า ถวายชีวิตเป็นบูชาพลี นำมนุษย์กลับสู่วิถีแห่งความชอบธรรม สาวกที่เชื่อถือในพระองค์ได้เป็นพยานและนำ “พระวรสาร” นี้ไปประกาศทั่วโลก

หลักความเชื่อของชาวคริสต์ มีพื้นฐาน 3 ประการคือ ความเชื่อ (Faith) ความวางใจ (Hope) และความรัก (Love) โดยการเปิดใจยอมรับพระเจ้า และปฏิบัติตามหลักคำสอนสอน ความเชื่อคือมีโอกาสมากขึ้น ฐึ่มมากขึ้น ความรู้ไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบุคลิกภาพ ย่อมถือว่ายังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพราะความเชื่อเป็นความรู้ประเภทหนึ่ง หากไม่ลงไปสู่การเปลี่ยนแปลงในบุคลิกภาพย่อมถือว่ายังไม่สมบูรณ์ ทำที่ใหม่ที่เกิดขึ้นในเรื่องของความเชื่อ เรียกว่าการตระหนักภารกิจ (Commitment) การตระหนักยอมแสดงออกเป็นพฤติกรรมในทันทีที่โอกาสอำนวย มิฉะนั้นจะเรียกว่า ตระหนักยังไม่เข้มข้นเพียงพอ นี่คือองค์ประกอบสำคัญอีกส่วนหนึ่งของความเชื่อ (กิริติ บุญเจือ : 2530 : 45-46)

พิธีกรรม (Liturgy) หมายถึงพิธีนมัสการพระเจ้า กระทำโดยพระศาสนจักรแตกต่างจากกิจส่วนตัว กล่าวคือ เป็นการประกอบหน้าที่ของสงฆ์ของพระเจ้า พิธีกรรมคือ การทำให้มนุษย์ศักดิ์สิทธิ์ แสดงออกโดยการอาศัยเครื่องหมายแสดงที่ประสาทรับรู้แลเห็นได้ และบังเกิดผลตรงตามเครื่องหมายที่แสดงออกแต่ละอย่างนั้น

มิสซา - ศีลมหาสนิท มิสซามี 2 มิติคือ เป็นทั้งเครื่องบูชา และการกินเลี้ยงศักดิ์สิทธิ์ การร่วมบูชามิสซาเพื่อระลึกถึงเครื่องบูชาของพระคริสต์ ซึ่งคริสตชนต้องถวายตนเองเป็นเครื่องบูชา พร้อมกับพระองค์ที่ถวายพระองค์เองอีกครั้งหนึ่งภายใต้สัญลักษณ์ของปังและเหล้าองุ่น มิสซา เป็นการเลี้ยงศักดิ์สิทธิ์ ศิล*ที่รับในพิธีนั้นคือ ศีลมหาสนิท ซึ่งเป็นศีลแห่งการขอบพระคุณ (Eucharist) การกินเลี้ยงเป็นสัญลักษณ์ของมิตรภาพ และความรัก เป็นการกินเลี้ยงรวมญาติในครอบครัวของบรรดาบุตรของพระเจ้า บูชามิสซา เป็นศีลศักดิ์สิทธิ์ที่สมบูรณ์ เป็นสัญลักษณ์ของการผ่านจากความเป็น ปุถุชนสู่ความเป็นอริยบุคคล เป็นบุตรของพระเจ้ายิ่งขึ้น

ศีลศักดิ์สิทธิ์ ในเทววิทยาศีลศักดิ์สิทธิ์ หมายถึง เครื่องหมายแห่งความเชื่อแสดงถึงการหลังพระพรหมทาน (ชีวิตพระเจ้า) ลงสู่จิตใจผู้รับศีล ทำให้ผู้รับศีลเป็นคนศักดิ์สิทธิ์ ศีลศักดิ์สิทธิ์มี 7 ศีลดังนี้คือ

1. ศีลล้างบาป ชาวคาทอลิกถือว่าทุกคนเกิดมาเป็นคนบาป จึงทำพิธีล้างบาปให้ถูก เพื่อที่จะได้เข้าสังกัดเป็นสมาชิกของศาสนจักร ในพิธีล้างบาป (Baptism) ผู้ที่สมัครเป็นคริสต์ต้องเรียนรู้หลักคำสอนต่างๆ อย่างครบถ้วน บทสวดมนต์ที่สำคัญ พิธีกรรมจะทำในคืนวันปัสกา และวันระลึกถึงการเสด็จมาของพระจิตเจ้า ด้วยการจุ่มตัวลงในน้ำ หรือด้วยการหลั่งน้ำลงบนศีรษะ โดยกล่าวคำว่า “ข้าพเจ้าล้างท่าน เดชะพระนาม พระบิดา และพระบุตร และพระจิต” ผู้ที่ได้รับพิธีล้างก็เท่ากับได้รับการยอมรับเข้าเป็นสมาชิกของพระศาสนจักรอย่างสมบูรณ์ ผู้รับศีลล้างบาปต้องมีพ่อแม่ขุนหัวซึ่งเป็นคาทอลิก อายุไม่ต่ำกว่า 14 ปี มีความรู้ทางธรรมศาสนาซึ่งไม่ใช่พ่อแม่ สามภรรยา ของผู้รับศีล มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบฝ่ายวิญญาณ (สวดภาวนาให้) ของลูกขุนหัวตลอดชีวิตของเขา ต้องอยู่ในพิธี สัมผัสผู้รับศีลขณะพระสงฆ์เทน้ำล้างบาป เกิดสายสัมพันธ์เป็นสังฆญาติกันตามกฎหมายพระศาสนจักร

2. ศีลกำลัง ผู้ได้รับศีลคือการได้รับพระคุณ 7 ประการ ของพระจิตเจ้า ทำให้เติบโตเข้มแข็ง เป็นคริสตชนที่ดี เป็นพยานพระวรสาร เป็นทหารของพระเยซู ผู้รับศีลกำลังมีพ่อแม่ขุนหัวซึ่งรับศีลกำลังแล้ว และเป็นเพศเดียวกับผู้รับศีล ไม่เป็นพ่อแม่ขุนหัวศีลล้างบาป ปกติพ่อแม่ขุนหัวรับลูกขุนหัวได้ไม่เกิน 2 ครั้ง ความรับผิดชอบเหมือนพ่อแม่ขุนหัวศีลล้างบาป

3. ศีลอภัยบาป หลังจากการสารภาพบาปกับพระสงฆ์* และได้รับการอภัยบาปในนามพระเจ้า การกลับใจ คือการตั้งใจไม่ทำบาปอีก และตั้งใจชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นเพราะบาปของตน

4. ศีลมหาสนิท ชาวคริสต์เชื่อว่า มีพระเยซูคริสต์ประทับอยู่ที่ทั้งพระกาย และ

* ศีล - พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2526 หมายถึงข้อบัญญัติที่กำหนดทางปฏิบัติภายในศาสนา และยอมรับคำศีลในคริสตศาสนา เช่น ศีลล้างบาป คือพิธีจุ่มน้ำหรือตัวลงในน้ำ หรือใช้น้ำเสกพรหมศีรษะเพื่อรับเข้าเป็นคริสตศาสนิกชน

* ปัสกา (Easter) Easter หมายถึงเทพเจ้าแห่งฤดูใบไม้ผลิ เป็นศัพท์แองโกลแซ็กซอนส่วนคำว่า ปัสกามาจากภาษาฮีบรู หมายถึงการผ่านของทูตสวรรค์ในคืนที่ชาวอิสราเอลพ้นจากท่านเป็นทาสในแผ่นดินอียิปต์ หมายถึงการฉลองผ่านความทุกข์สู่ความยินดีอาศัยการสิ้นพระชนม์และการกลับคืนชีพของพระคริสต์เจ้า ทางเทววิทยา คือการฉลองการข้ามพ้นบาปนั่นเอง

พระโลหิต พระวิญญาณในรูปชีวิตทิพย์ โดยมีแผ่นปัง และเหล้าองุ่น เป็นสัญลักษณ์ปรากฏให้เห็นในโบสถ์คาทอลิกมีแท่นศีลมหาสนิทไว้กราบไหว้บูชา และวงวนภาวนา มีตะเกียงหรือแสงไฟจากแหล่งอื่นเปล่งแสงแสดงการประทับอยู่ของพระคริสต์

5. ศีลเจิมคนไข้ เป็นศีลอภัยบาป และยกโทษบาปให้แก่ผู้เจิมหนัก หรือชรามาก ศีลที่ผู้ป่วยรับเรียกว่า “ศีลเสบียง” เป็นพลังฝ่ายจิตใจสำหรับเดินทางไปพบกับพระเจ้าหลังความตาย

6. ศีลบวช เป็นศีลที่เจิมผู้ที่พระเจ้าทรงเลือกสรรให้เป็นสงฆ์ของพระองค์เพื่อสืบพระศาสนา ผู้ที่จะเป็นพระสงฆ์ต้องผ่านการศึกษา และการอบรมคัดเลือกเป็นเวลาหลายปี (ประมาณ 10 ปี) ภายใต้ข้อปฏิญาณตน คือถือความเป็นโสด หรือเป็นพรหมจรรย์ และความเคารพอ่อนนบอบพระสังฆราช ทำงานด้านอภิบาลสัตบุรุษ และพัฒนาสังคมตามกำลังความสามารถ

7. ศีลสมรส เป็นศีลประสาทรสำหรับคู่แต่งงาน ถือว่าชีวิตแต่งงานเป็นชีวิตศักดิ์สิทธิ์ เป็นชีวิตความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างสามี - ภรรยา เพื่อการสัมพันธ์มนุษย์ อบรมเลี้ยงดูบุตร พัฒนาบุคลิกภาพของกันและกัน หย่าร้างกันไม่ได้

การขออภัยบาป (Penance) “บาป” ไม่ใช่สิ่งที่มีตัวตนในตัวของมันเอง แต่เป็นสภาพความสัมพันธ์ของมนุษย์กับพระเจ้า ในลักษณะของความเหินห่าง เป็นความผิดของมนุษย์ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของพระเจ้า แปรกต่างจากวิถีแห่งชีวิตบริสุทธิ์ หันหลังให้กับชีวิตที่แท้จริงของตนเอง การกลับเข้ามาสู่หนทางแห่งความรอด ตามความเชื่อในพระคัมภีร์จึงเท่ากับการดำเนินรอยตามชีวิต และวิถีทางใหม่ โดยการรับศีลล้างบาปบนพื้นฐานของศีลอภัยบาป โดยการสารภาพบาป เสียใจและตั้งใจไม่กระทำอีก และชดใช้ความผิดอันเกิดจากการกระทำของตน ส่วนความหนักเบาของบาปขึ้นอยู่กับพระสงฆ์จะพิจารณาว่าควรปฏิบัติอย่างไรเพื่อเป็นการใช้โทษบาป (ชดใช้ความผิด) โทษหนักสุดคือ การขับออกจากสมาชิกภาพ (Excommunication) ของศาสนจักร

* สารภาพบาป ผู้ฟังแก้บาป (Coadjutor) โดยมีพระสงฆ์ในฐานะตัวแทนพระคริสต์ได้รับอำนาจจากสังฆราชในท้องถิ่น ซึ่งต้องมีความรู้ด้านศาสนธรรม กฎหมายพระศาสนจักร และจิตวิทยาบ้างเพื่อนำผู้มาแก้บาป และมีหน้าที่ในการรักษาความลับในการแก้บาปอย่างเคร่งครัด

* อภิบาล (Pastoral) พระสงฆ์ทำหน้าที่อภิบาลสัตบุรุษด้วยการเอาใจใส่ชีวิต ทั้งชีวิตฝ่ายวิญญาณ และฝ่ายกายตามสมควร สัตบุรุษก็มีหน้าที่ช่วยสงฆ์ในงานอภิบาลเช่นกัน

การสวดมนต์ (Pray) ประเพณีการสวดมีทั้งการสวดส่วนตัว และการสวดร่วมร่วมกับคนอื่นในครอบครัวหรือในที่ทำงาน เพื่อปฏิบัติตามคำสอนของพระเยซูว่า “ควรอธิษฐานอยู่เสมอ” โดยจะใช้สายประคำ (ซึ่งเป็นเครื่องประกอบพิธีการทางศาสนา) หรือไม่ก็ได้

การเข้าเงียบ (Retreats) หมายถึงการถอยออกจากความวุ่นวายทางโลก เพื่อก้าวสู่ความเงียบสงบทางใจ อันเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ทางศาสนากับพระเจ้า ปัจจุบันวิธีการเข้าเงียบมี 2 วิธีคือ แบบเปิด ให้มีการพูดสนทนากันได้บ้าง เช่น การเข้าเงียบแบบสัมมนาอบรมจิตใจ ส่วนแบบปิด คือต้องถือเงียบตลอดเวลา ต้องค้างคืนในวันเข้าเงียบ จุดมุ่งหมายคือ เพื่อความก้าวหน้าในชีวิตฝ่ายวิญญาณ หรืออาจมีจุดมุ่งหมายพิเศษ เช่น เพื่อการกลับใจ เพื่อตัดสินใจเรื่องกระแสรีบัก

การเดินรูป 14 ภาค (Way of the Cross) จากการประกาศของพระสันตะปาปาเคลเมนต์ ที่ 12 ในปี ค.ศ.1731 สนับสนุนการเดินรูป เพื่อให้ได้คุณการุญ เป็นการภาวนา และรำพึงถึงเหตุการณ์ 14 ขั้นตอน ตั้งแต่พระเยซูถูกจับ นำตัวไปสอบสวน จนถึงพระศพถูกฝัง ในคูหาใกล้นครเยรูซาเล็ม ในโบสถ์คาทอลิกมีรูปภาพ 14 รูป บนผนังรอบโบสถ์ เป็นเพียงภาพประกอบเพื่อ

ให้ระลึกถึงความเจ็บปวด และมหาทรมาน เป็นเพียงภาพประกอบเพื่อให้ระลึกถึงความเจ็บปวด และมหาทรมานซึ่งเป็นหัวใจของการเดินรูป โดยทำเป็นหมู่คณะหรือคนเดียว เดินแทนทุกคนก็ได้ รวมทั้งมีการสวดภาวนาบทต่าง ๆ ตามไปด้วยระหว่างเดินรูป

พินีนวาร (Novena) คริสตชนนำธรรมเนียมพินีนวารซึ่งเป็นการไว้อาลัยให้ผู้ตาย 9 วันติดต่อกันหลังจากฝังศพแล้ว โดยนำมาดัดแปลงโดยลดจำนวนวันไว้อาลัยเป็น 7 วัน โดยถือว่าเลข 7 เป็นเลขดีในพระคัมภีร์ ต่อมาในสมัยกลางเปลี่ยนพินีนวารเป็นการเตรียมฉลองสำคัญ ๆ เช่นเตรียมฉลองวันคล้ายวันประสูติของพระเยซู (Christmas) ซึ่งหมายถึง พระนางมารีย์ อัครมาร 9 เดือน ผู้ทำนพวารสามารถจะพัฒนาฝ่ายวิญญาณได้ รวมทั้งเพิ่มความศรัทธาความเชื่อ โดยการสวดภาวนา

การแห่ทางศาสนา (Procession, Religious) หมายถึงกิจศรัทธาสาธารณะของสัตบุรุษภายใต้การนำของพระสงฆ์ เป็นการเดินอย่างมีระเบียบจากที่แห่งหนึ่งไปยังที่อีกแห่งหนึ่ง เพื่อเร้าใจให้เกิดความศรัทธา หรือเพื่อขอพรจากพระเจ้า หรือเพื่อขอบคุณพระองค์ การแห่มี 2 แบบคือ แบบในพิธีกรรม เช่น แห่รูปแม่พระ การแห่โบสถ์ แห่ศีลมหาสนิท และการแห่นอกพิธีกรรม นักบุญ หรือแห่กางเขนใช้โทษบาป ฯลฯ

¹ กระแสรีบัก (Vocation) พระเจ้าทรงสถิตชีวิตมนุษย์ แต่ละคนจึงมีหน้าที่แสวงหาหน้าพระทัยพระเจ้าว่าพระองค์ประสงค์ให้ตนเป็นอะไร ทำอะไร การสถิตของพระเจ้าคือกระแสรีบัก

การร่วมเทศกาลมหาพรต (Lent) นอกจากสวดมนต์ ชาวคริสต์ยังต้องเตรียมตัวเตรียมใจ ชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับปัสกา (ฉลองผ่านความทุกข์สู่ความยินดีดี ในการสิ้นพระชนม์ และการกลับคืนชีพของพระเยซู) ในเทศกาลมหาพรตนี้ชาวคริสต์จะอดอาหารเฉพาะวันเข้าเทศกาลนี้ และวันศุกร์ศักดิ์สิทธิ์ (วันที่พระเยซูทรงสิ้นพระชนม์) ต่อมาเป็นประเพณีได้อดเฉพาะวันศุกร์ แต่ไม่เป็นการบังคับ โดยถือว่าแต่ละคนสามารถหาวิธีการที่เหมาะสม เพื่อร่วมรหัศจรรย์ การรับทราบและการสิ้นพระชนม์ของพระเยซูคริสต์ได้เอง

การร่วมฉลองคริสตมาส (Christmas) มาจากมิสซาของพระคริสต์ (Christsmesse) เป็นการฉลองวันคล้ายวันเกิดของพระเยซู เป็นการฉลองวันคล้ายวันประสูติของพระเยซู มีการฉลองครั้งแรกที่กรุงโรม ในปี ค.ศ. 336 โดยกำหนดวันที่ 25 ธันวาคม ตามข้อสันนิษฐานทางประวัติศาสตร์ H. Usener และ B. Botte และพิธีฉลองถูกจัดขึ้นในคืนวันที่ 24 ธันวาคม ธรรมเนียมเก่าพระกุมารเกิดขึ้นโดยนักบุญฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. 1223 ต้นคริสตมาสทำครั้งแรกที่เมืองสตรีสบูร์ก เพลงคริสตมาสเพลงแรกเป็นภาษาละตินในศตวรรษที่ 5 บทเพลงคลาสสิกเริ่มในศตวรรษที่ 9 เช่น Silent Night เป็นต้น การให้ของขวัญจัดแปลงมาจากธรรมเนียมต่างศาสนา ต่อมานักบุญนิโคลัส เป็นสัญลักษณ์ของผู้ใหญ่ใจดี รู้จักในนาม “ซานตาคลอส”

การร่วมฉลองพระเยซูเจ้าเสด็จขึ้นสวรรค์ และแม่พระถูกยกขึ้นสวรรค์ ชาวคริสต์ให้ความสำคัญกับเทศกาลทั้ง 2 โดยถือเป็นสัปดาห์ศักดิ์สิทธิ์ และชาวคริสต์ถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติไปร่วมพิธีมหาบูชามิสซา แก้วบาป รับศีล และฟังพระวรสาร

พระศาสนจักร (the Church) มีลักษณะเป็นประชาคม ชุมชนในนามของพระเจ้า กระทำพิธีทางศาสนาด้วยกัน ช่วยเหลือ แบ่งปันสิ่งต่างๆ ให้กันและกัน เป็นศาสนจักรซึ่งเชื่อว่าพระเยซูคริสต์ทรงเป็นผู้นำพวกเขาและโลกทั้งหมดไปสู่จุดหมายในวาระสุดท้าย พระศาสนจักรยังประกอบด้วยคนบาป และยังมีข้อบกพร่องเป็นอันมาก พระศาสนจักรอยู่ระหว่าง “การเดินทาง” ส่วน “อาณาจักรพระเจ้า” เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในวาระสุดท้าย เป็นความเป็นจริงที่สมบูรณ์ มีแต่ผู้ชอบธรรม สมาชิกของอาณาจักรคือ “นักบุญ” พระศาสนจักรเกิดจากเบื้องล่าง มีการจัดการและพัฒนารูปแบบโครงสร้างวิภาษตนเองไปด้วยความคิด และกำลังมนุษย์ แต่อาณาจักรพระเจ้ามาจากเบื้องบน เป็นปฏิบัติการที่ไม่อาจคาดคิดได้เป็นผลงานของพระเจ้า

อย่างไรก็ดี คำสอนของพระเยซูไม่ได้บอกว่า พระศาสนจักรคือ อาณาจักรของพระเจ้า หรือว่า พระศาสนจักรไม่ใช่อาณาจักรของพระเจ้า แต่พันธสัญญาใหม่ชี้ให้เห็นว่าพระศาสนจักรสัมพันธ์กับอาณาจักรพระเจ้าในฐานะที่พระศาสนจักรคือ ประชาคมของพระเจ้า ซึ่งมุ่งสู่วาระสุดท้ายก็ย่อมมุ่งสู่อาณาจักรพระเจ้า รอคอยและมุ่งเดินทางไปหา และประกาศอาณาจักรพระเจ้าให้แก่โลก แต่พระศาสนจักรไม่ใช่อาณาจักรของพระเจ้านั่นเอง ตามความเห็นของ เสรี พงศ์

พิศ เชิงอรรถที่ 136 เห็นว่าเป็นการไม่สมควรที่วิเคราะห์ออกมาเป็นหลักเหตุผลของมนุษย์แต่เพียงอย่างเดียว เพราะเป็นการตอกย้ำความจริงที่ควรยอมรับว่ามีอีกด้านหนึ่งซึ่งเป็นมิติชีวิตที่ไม่อาจจะ “เข้าถึง” ได้โดยอาศัยคำอธิบาย ตามหลักเหตุผลแต่เพียงอย่างเดียว (เสรี พงศ์พิศ : 2531 211-213)

เนื่องจากการศึกษาศาสนาคริสต์มีลักษณะเฉพาะ และแนวความเชื่อที่อยู่ในวงจำกัดเฉพาะผู้นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเท่านั้น จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจถึงค่านิยมทางศาสนาตามความจำเป็น ซึ่งในบทที่สองจะกล่าวถึง หลักความเชื่อ ตลอดจนหลักปฏิบัติภารกิจทางศาสนา ซึ่งรวมองค์ประกอบทางด้านจิตวิทยา มนุษยวิทยา ปรัชญา และการแสดงออกซึ่งความเชื่อในรูปแบบของการปฏิบัติประสานสอดคล้องภายใต้การดำเนินชีวิตในสังคมไทย รวมถึงทฤษฎีแนวคิดต่าง ๆ ที่สำคัญเกี่ยวกับ ศาสนา เทววิทยา พฤติกรรมการสื่อสาร และความทันสมัย ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

นางสาว นิภา เมืองรัตน์ เกิดวันที่ 5 มกราคม 2508 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2531 เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนากิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2540 ปัจจุบันทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย